

GRANKULLA STADS INTEGRATIONS- PROGRAM

omfattar
en likabehandlings-
plan för att främja
etnisk likabehandling

INNEHÅLL

<u>1. INLEDNING</u>	2
<u>2. GRANKULLAS INTEGRATIONSPROGRAM OCH INTEGRATIONSARBETSGRUPP</u>	2
<u>3. INVANDRARE I GRANKULLA</u>	4
<u>4. PLAN FÖR ATT FRÄMJA ETNISK LIKABEHANDLING</u>	5
<u>4.1 Likabehandling och likabehandlingsplan</u>	5
<u>4.2 Likabehandling i Grankulla</u>	8
<u>4.3 Åtgärder för att förebygga diskriminering och främja etnisk jämlikhet</u>	9
<u>5. TJÄNSTER SOM STADENS ORGAN TILLHANDAHÅLLER</u>	10
<u>5.1 Mottagande av flyktingar</u>	10
<u>5.2 Hälsovårdstjänster</u>	11
<u>5.3 Socialtjänster och familjerådgivning</u>	12
<u>5.4 Barndagvård och förskola</u>	13
<u>5.5 Skolor</u>	14
<u>5.6 Ungdomsbyrån</u>	15
<u>5.7 Medborgarinstitutet</u>	15
<u>5.8 Bibliotekstjänster</u>	17
<u>5.9 Kulturbyrån</u>	17
<u>5.10 Idrottsbyrån</u>	18
<u>6. ANDRA MYNDIGHETER OCH SAMARBETSORGAN</u>	18
<u>6.1 Folkpensionsanstalten</u>	18
<u>6.2 Arbetskraftsbyråns tjänster</u>	19
<u>7. UPPFÖLJNING OCH UTVECKLING AV INTEGRATIONEN</u>	20
<u>BILAGOR</u>	
<u>Bilaga 1. Termer som hänför sig till invandring, integration och jämställdhet</u>	22
<u>Bilaga 2. Hänvisningar till lagar och bakgrundsmaterial för programmet</u>	23

1. INLEDNING

Den finska regeringen utfärdade sitt första invandrar- och flyktingpolitiska program 1997. I det här första programmet sågs invandringen i hög grad som en flyktingfråga. I maj 1999 trädde lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) i kraft. Enligt lagen ska kommunerna utarbeta ett program för integrationsfrämjande. Finlands Kommunförbund betonade i sin invandrapolitiska linjedragning sommaren 2004 att alla invandrare behöver kommunernas tjänster oberoende om orsakerna till invandringen är arbetsrelaterade, humanitära eller andra. Kommunförbundet betonade också att myndighetscentrering bör undvikas och att invandrarnas egen aktivitet för att nå en jämbördig ställning i fråga om både rättigheter och skyldigheter bör stödjas. Enligt det nuvarande regeringsprogrammet ska regeringen utarbeta ett nytt invandringspolitiskt program. Arbetsgruppens förslag till regeringens invandringspolitiska program lämnades på sommaren 2005, och enligt programmet bör Finland i den närmaste framtiden med en aktiv invandringspolitik främja den arbetsrelaterade invandringen utan att ändå glömma de internationella humanitära förpliktelserna.

Grankullas stadsdirektörs ledningsgrupp tillsatte 24.11.1998 en arbetsgrupp vars uppgift var att utarbeta Grankulla stads integrationsprogram. Till arbetsgruppen kallades representanter för olika förvaltningsorgan, FPA, arbetskraftsförvaltningen och invandrare. Integrationsprogrammet blev färdigt 1999, och också den fokuserade på tjänster för flyktingar. Under de senaste tio åren har invandringen till Finland ökat och många omständigheter som gäller invandring har förändrats och utvecklats. Lagbestämmelserna har också ändrats och i lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande infördes ett krav att integrationsprogrammet också ska omfatta främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer, som saknades i Grankullas gamla program. Grankulla stads integrationsprogram har nu uppdaterats och i det nya programmet har kraven i de ändrade lagbestämmelserna beaktats. Programmet omfattar också en likabehandlingsplan för att främja etnisk likabehandling, som förutsätts av myndigheterna enligt 4 § i lagen om likabehandling (21/2004).

2. GRANKULLAS INTEGRATIONSPROGRAM OCH INTEGRATIONSARBETSGRUPP

I Grankullas nya integrationsprogram har man velat ta upp invandringens mångformighet. Den största delen av Grankullas befolkning med invandrarbakgrund är invandrare med annan än flyktingbakgrund. Invandrarnas heterogena bakgrund beaktas i både informationsförmedlingen och arrangerandet av tjänster.

Enligt lagen är kommunen allmänt ansvarig och samordningsansvarig för integrationsfrämjandet och den ska utarbeta ett program för integrationsfrämjande i samråd med Arbetskraftsmyndigheterna, FPA och andra myndigheter samt höra invandrare, medborgarorganisationer, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer samt andra instanser. Programmet innehåller målen, åtgärderna och resurserna för integrationsfrämjande samt samarbetsfrågor. Integrationsprogrammet bör gälla alla invandrare även om tyngdpunkten bör ligga på att ordna integrationsfrämjande tjänster för personer som bott en kort tid i landet.

I Grankulla ansvarar varje förvaltningsorgan för integrationsfrämjandet inom sitt eget kompetensområde. Grankullas integrationsarbetsgrupp svarar för uppföljningen och utvecklingen av integrationen. Till integrationsarbetsgruppen hör kontaktpersoner och för invandrarärenden ansvariga personer från olika förvaltningsgrenar. Trots att det är svårt att entydigt fastställa hur integrationen lyckats på annat sätt än genom individens subjektiva erfarenhet, är det viktigt att följa upp och bedöma integrationen. Uppföljning, mottagande av feedback och en aktiv dialog med invandrare är förutsättningar för att de tjänster som stödjer integrationen ska kunna utvecklas. Integrationen är alltid dubbelriktad; också det omgivande samhället ska anpassa sig till invandrarna. En konkret nytta som uppgörandet av integrationsprogrammet kan medföra är att samarbetet mellan de olika aktörerna effektivteras. Vid utarbetandet av det nya integrationsprogrammet har arbetsgruppen biståtts av en utomstående sakkunnig, FM Terhi Juntunen, som samlat information för programmet bl.a. med en enkät som kartlade integrations- och likställighetsfrågor och genom personliga intervjuer. När det nya programmet gjordes upp, fördes diskussioner med representanter för FPA och Arbetskraftsmyndigheterna samt invandrare i Grankulla. Med en enkät kartlades också hurdana synpunkter Grankullas närpolis vid Esbopolisen och representanter för den finskspråkiga församlingen hade. De organisationer som utför frivilligarbete i Grankulla hade vid tidpunkten för utarbetandet av programmet inga aktivt verkande grupper eller tillräckliga resurser för att kommentera programmet.

Grankulla stads olika organ samarbetar i invandrarfrågor också med grannkommunerna och i regionala samarbetsnätverk. Att verka i aktiv och god växelverkan med grannkommunerna och andra aktörer i regionen och delta i att utveckla det regionala samarbetet överensstämmer med stadens strategiska mål. Exempel på detta är inom invandrararbetet nättjänstprojektet för mångkultur- och invandrararbete, Selma, samordnande av undervisning i finska tillsammans med Esbo, mångkulturprojektet för småbarnsfostran, MONIKU, och bibliotekets regionala samarbete inom mångkulturärenden.

3. INVANDRARE I GRANKULLA

Grankulla är en stad med liten folkmängd och är granne med de stora städerna i huvudstadsregionen. Vid utgången av 2004 var antalet invånare 8465. Av befolkningen hade 57 % finska som modersmål, 39 % svenska och resterande 292 invånare (3,4 %) andra språk. De i Grankulla talade modersmålen framförs i tabell 1. Utöver de i tabellen nämnda språken talades också andra språk som modersmål, men av mindre än fem personer var. Enligt åldersgrupp fanns det 46 personer under 10 år som talade främmande språk och 36 i åldersgruppen 10–19 år. Procentuellt sett var andelen invånare som talar ett främmande språk störst i åldersgruppen 20–24 år, 34 personer. Det fanns 20 invånare som fyllt 60 år som talade ett främmande språk som sitt modersmål. Samtidigt bodde det i Grankulla 258 utländska medborgare, av vilka de största grupperna var svenska, estniska och danska medborgare. Av de utländska medborgarna var 139 män och 119 kvinnor. De största nationalitetsgrupperna framförs i tabell 2.

Befolkning enligt modersmål 31.12.2004			
finska	4861	svenska	3312
Andra språk sammanlagt	292		
persiska	45	kinesiska	13
engelska	29	danska	13
estniska	23	franska	11
albanska	18	bosniska	10
tyska	18	holländska	10
ryska	17	ungerska	7
somali	14	spanska	6

Tabell 1. Befolkningen i Grankulla enligt modersmål¹.

Befolkning enligt medborgarskap 31.12.2004			
Befolkning sammanlagt		8465	
Finland		8207	
Andra länder sammanlagt		258	
Sverige	34	Schweiz	8
Estland	25	Ryssland	8
Danmark	22	Kina	8
Somalia	14	Tyskland	7
Iran	13	Jugoslavien	7
Storbritannien	11	Island	6
Bosnien och Hercegovina	10	Det forna Jugoslavien	6
Nederländerna	8	Ungern	6
Norge	8	Förenta staterna	6

Tabell 2. Befolkningen i Grankulla enligt medborgarskap².

---

¹ Uppgifterna om språk är från befolkningsdatasystemet. Samtidigt som föräldrarna meddelar sitt nyfödda barns namn till registret meddelar de barnets språk. Språket förblir oförändrat i befolkningsdatasystemet, om det inte ändras separat.

Invandrare är ett allmänbegrepp och gäller personer som på olika grunder flyttar från ett land till ett annat. I detta program används invandrare på samma sätt som allmänbegrepp och om det är fråga om någon viss undergrupp, nämns det särskilt. Grankullas invånare med invandrabakgrund är en mycket heterogen grupp. Minoriteten har flyktingbakgrund och de flesta har kommit till landet via arbete eller äktenskap. Att föra statistik över invandrarna på två sätt, exempelvis enligt medborgarskaps- och språkgrupper, ger en bättre bild av situationen, eftersom invandrare efter en viss tid kan anhölla om finskt medborgarskap. Å andra sidan framstår svenskarna utgående från språket inte som utlänningar i statistiken, och också en utländsk medborgare kan ha finska som modersmål. Skillnaderna i invandrargruppernas bakgrund samt de små språk- och nationalitetsgrupperna gör det krävande att ordna service, även om många av de invandrare som kommit till Finland för att de fått arbete här behärskar engelska. En annan aspekt är att avsaknaden av tydliga etniska grupper ökar invandrarnas umgänge med de ursprungliga invånarna och det blir lättare för invandrarna att bli bemötta främst som individer och först i andra hand som representanter för någon minoritetsgrupp med invandrabakgrund som i vissa servicesituationer kan behöva särskild uppmärksamhet.

4. PLAN FÖR ATT FRÄMJA ETNISK LIKABEHANDLING

4.1 Likabehandling och likabehandlingsplan

Enligt Grankulla stads utvecklingsstrategi är stadens värderingar servicevilja, utvecklingsanda, tolerans, ekonomisk hållbarhet och öppenhet.

Tolerans innebär att vi värdesätter och behandlar alla likvärdigt, ser olikheter som styrka och bemöter och sammanjämkar olika kulturer i syfte att nå social harmoni och rättvisa.

Enligt Finlands grundlag (731/1999) (6 §) är alla lika inför lagen. Likvärdighet och jämlikhet är centrala grundläggande rättigheter. Grundlagens diskrimineringsförbud förbjuder särbehandling på grund av exempelvis ursprung, språk, religion eller övertygelse. Diskriminering har kriminaliserats också i strafflagen.

Europeiska unionens direktiv 2000/43/EG ”rasismdirektiv” och 2000/78/EG ”direktiv om diskriminering i arbetslivet” har i Finland verkställts med lagen om likabehandling (21/2004). Syftet med denna lag är att främja och trygga likabehandling samt att effektivisera rättskyddet inom olika samhällsområ-

---

² Med medborgarskap avses att vara medborgare i ett land. I regel får man medborgarskap vid födseln, men det kan bytas när man bosätter sig i ett annat land. Om en invånare har två länders medborgarskap varav det ena är finskt (se Medborgarskapslagen 2003/359 och medborgarskapsförordningen 1985/699), är han i statistiken finsk medborgare. Endast grupper på fler än fem personer har nämnts.

den och säkerställa att likabehandling verkställs samt effektivisera rättsskyddet för den som utsatts för diskriminering. I praktiken betyder detta att två personer som är i likadan eller jämförbar ställning ska behandlas lika oberoende av skillnaderna dem mellan. Det är tillåtet att särbehandla personer, om det för detta finns en lagstadgad godtagbar grund som har ett godtagbart syfte och om de använda metoderna står i rätt proportion till det syfte som eftersträvas.

Myndigheterna har allmän skyldighet att främja likabehandling. Kommunen ska etablera sådan förvaltningssed och sådana verksamhetssätt som säkerställer att likabehandling främjas när ärenden som hör till kommunens kompetensområde bereds och beslut fattas. För att främja etnisk likabehandling är kommunen också skyldig att utarbeta en likabehandlingsplan, enligt vilken förhållandena för människor med olika etnisk ursprung bör systematiskt beaktas. På så sätt främjas också invandrares integration i det finländska samhället. Finlands traditionella minoriteter romer, tatarer, judar och samer samt personer med invandrabakgrund löper risk för diskriminering på grund av etniskt ursprung. Eftersom det av de ovan nämnda grupperna bor främst invandrare i Grankulla, har uttryckligen invandrarnas behov beaktats i planen för främjande av etnisk jämställdhet. Antalet invånare med invandrabakgrund är inte särskilt stort, och denna invånargrupp har beskrivits i kapitel tre i detta program.

Likabehandlingsplanens omfattning och innehåll beror på ortens storlek, minoriteternas andel av serviceanvändarna och vilken betydelse etniskt ursprung har i serviceprocessen. Likabehandlingsplanen kan vara en separat plan eller en del av integrationsprogrammet, såsom i detta fall. Likabehandlingsplanen har som syfte att främja etnisk likabehandling och förebygga diskriminering. Även om människor bemöts på samma sätt är det ingen garanti för att de behandlas lika, eftersom människor har olika utgångslägen och möjligheterna att använda tjänster varierar från individ till individ. Ibland behövs positiv särbehandling. Utgångspunkten i Grankulla är att invånarna är likvärdiga och alla behandlas som individer oavsett ursprung. Om det behövs särskilda åtgärder för att invandrare ska uppnå en jämlik ställning, vidtas dessa. Grankulla har tidigare deltagit i Esbos arbetsgrupp mot diskriminering samt genomfört år 2004 - 2005 en enkät tillsammans med medborgarinstitutet om invandrares erfarenheter av diskriminering.

Vad är diskriminering?

Ingen får diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Både direkt och indirekt diskriminering är förbjuden. Trakasserier och instruktioner eller befallningar att diskriminera är också förbjudna.

Med **direkt diskriminering** avses att någon behandlas mindre förmånligt än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle behandlas i en jämförbar situation. I praktiken vållar behandlingen olägenhet för individen, såsom uteblivna förmåner, ekonomisk förlust eller minskade valmöjligheter.

Indirekt diskriminering är det fråga om när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar någon jämfört med andra som utgör jämförelseobjekt. Att särbehandla någon är ändå inte diskriminering om bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett godtagbart mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.

Med **trakasserier** avses uppsåtlig eller faktisk kränkning av en persons eller människogrups värdighet och integritet så att en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller aggressiv stämning skapas. Förbudet gäller både uppsåtliga trakasserier och förfarande som de facto leder till kränkande följder. Instruktioner eller befallningar att diskriminera är också diskriminering.

Som diskriminering anses inte förfaranden i enlighet med en likabehandlingsplan som går ut på att syftet med likabehandlingslagen ska uppnås i praktiken, sådan särbehandling i anslutning till en diskrimineringsgrund som grundar sig på ett verkligt och avgörande krav som hänför sig till arbetsuppgifternas art och deras utförande, särbehandling på grund av ålder, om särbehandlingen har ett objektiva och befogat syfte som gäller sysselsättningspolitik eller arbetsmarknad eller yrkesutbildning eller något annat därmed jämförbart berättigat syfte eller när särbehandlingen beror på åldersgränser som fastställts som en förutsättning för att erhålla pensions- eller invaliditetsförmåner i socialskyddssystemen.

Rasism är ett tänkesätt enligt vilket människans etniska bakgrund, hudfärg eller nationalitet producerar eller omfattar egenskaper enligt vilka människogrupper kan rangordnas sinsemellan. Rasism kan komma till uttryck som fördomar, diskriminering eller aggressivt uppträdande exempelvis mot etniska minoriteter, invandrare eller utlänningar.

Som diskriminering anses inte **positiv särbehandling** av grupper som på grund av exempelvis sitt ursprung, sin ålder eller sociala ställning anses vara i behov av särskilda stödåtgärder. Syftet med särbehandlingen är att uppnå faktisk likabehandling för någon grupp och förhindra eller lindra olägenheter som beror på diskriminering. För att vara berättigad ska den positiva särbehandlingen stå i rätt proportion till det mål som eftersträvas. De praktiska åtgärderna för att etniska minoriteter, i detta fall invandrare, ska uppnå en jämlik ställning har framförts på allmän nivå i denna del av programmet och även separat under varje tjänst. Sådana positiva säråtgärder är exempelvis rådgivningstjänster,

tolktjänster, information och broschyrer på olika språk samt hänsyn till kulturella frågor i all verksamhet.

4.2 Likabehandling i Grankulla

Likabehandlingsprincipen iakttas i allt utbud av tjänster, vid rekryteringar och vid ordnande av möjligheter till medverkan.

Information och rådgivning

Flyktingar får särskild inledande rådgivning av socialarbetare, hemvårdare samt hälsocentralens kontaktperson för invandrare. För alla invandrare utarbetas ett informationspaket som presenterar bas-tjänsterna och olika myndigheter samt andra viktiga organisationer. Informationspaketet översätts också till engelska. Det delas ut på biblioteket och kommer att läggas också på stadens webbsidor.

Enligt stadens utvecklingsstrategi kommer man i framtiden att satsa på nättjänster både som informationskanal och som påverkanskanal för invånarna. Med tanke på främjande av likabehandling förutsätter detta att olika språk, i synnerhet engelska, används mer än nuförtiden i nätinformationen. Invandrargruppernas beredskap att utnyttja den moderna datatekniken är mycket varierande, och därför bör staden se till att invandrare i olika åldrar och med olika bakgrund har möjlighet att använda denna kanal för informationsförmedling.

Tolknings- och översättningstjänster används i synnerhet när myndigheten måste besluta om invandrarens eller asylsökandens rättigheter, förmåner eller skyldigheter eller när det annars behövs tolkningstjänster för att reda ut ärendet i fråga. Inom myndighetsservicen kan man delvis minska behovet av tolkningstjänster genom att översätta myndighetens meddelanden och broschyrer till olika språk. Det är skäl att centraliserat komma överens om översättningen av erforderliga blanketter och broschyrer.

4.3 Åtgärder för att förebygga diskriminering och främja etnisk jämlikhet

1. Positiv samvaro mellan majoritetsinvånare och invandrare främjas.

All verksamhet är öppen och invandrare uppmuntras att använda tjänster och delta i aktiviteter där det uppstår umgänge med majoritetsinvånarna, såsom idrottsverksamhet, medborgarinstitutet och olika organisationer. Om tjänsterna ges specifikt till invandrare riktad information. Också majoritetsbefolkningen bör informeras om invandrarärenden och om de specialtjänster som invandrare behöver och orsakerna till dessa.

2. Invandrarnas möjligheter att bevara sin egen kultur stöds.

Invandrarnas möjligheter att hålla sitt eget språk och sin egen kultur levande stöds på daghem, i skolor och medborgarinstitutet. Biblioteket stöder invandrare genom att hjälpa dem att beställa och hitta material på önskat språk. Biblioteket och kulturbyrån kan arrangera utställningar som anknyter till invandrarkulturer.

3. Jämlikhet främjas i alla servicesituationer och invandrarnas delaktighet stöds.

I stadens strategiska planering beaktas invandrarna som en särskild grupp inom de olika åldersgrupperna. Serviceprocesserna utvecklas så att invandrarna vid behov får stöd i servicesituationer och uppmuntras till att själva bli aktiva aktörer. Hänsyn tas till det språkliga stöd som invandrare behöver och hela personalen utbildas i att bemöta klienter med invandrarbakgrund. De kundkommentarer som erhållits om servicen sparas och behandlas vid enheten eller i integrationsarbetsgruppen i syfte att utveckla tjänsterna. Särskild vikt fästs vid kvinnors integration och föregripande av utslagning av kvinnor. Vid val informeras de röstberättigade och valbara om röstningsrätt och röstningsförfaranden.

4. Man ser till att likabehandling genomförs i all personalpolitik och sörjer för arbetstagarnas kompetens.

Likabehandlingsprinciperna följs vid alla rekryteringar. Systematisk information ges om likabehandlingslagen och fortbildning i temat arrangeras. Man ser till att likabehandlingen av arbetstagarna verkställs i arbetsenheterna och att klienterna behandlas lika. Genom fortbildning upprätthålls personalens kunskap om olika kulturer samt färdigheter att möta invandrarklienter och använda tolktjänster. I arbetsenheter som ännu inte har någon kontaktperson för invandrare utses en sådan.

5. Man förebygger diskriminering och ingriper i diskrimineringssituationer.

Arbetstagarna ges tillräcklig utbildning så att de identifierar diskriminerande förfaringssätt och kan ingripa i dessa. I informationsförmedlingen och när evenemang ordnas tar man hänsyn till att ingen befolkningsgrupp eller kultur eller en individs religiösa övertygelse eller livsåskådning kränks exem-

pelvis inom daghemmens och skolornas verksamhetsgrupper. Stadens anställda är skyldiga att omedelbart ingripa i diskrimineringsfall, och i sista hand är det direktörerna och cheferna som är ansvariga för att fallen reds upp. Diskriminerande uppförande eller språkbruk som kränker likvärdigheten tolereras inte av någon, vare sig det är fråga om en anställd, en representant för majoritetsbefolkningen eller en person med invandrarbakgrund. Integrationsarbetsgruppen ska underrättas om hur den etniska likabehandlingen verkställs även om man vid verksamhetsenheterna direkt ingriper i diskriminering.

5. TJÄNSTER SOM STADENS ORGAN TILLHANDAHÅLLER

5.1 Mottagande av flyktingar

Mottagandet av invandrare omfattar både flyktingar, som kan komma till landet som kvotflyktingar, som asylsökande eller genom familjeåterföring, och återflyttare. TE-centralen och Grankulla stad ingår avtal om placeringen av flyktingar i kommunen. För de tre första åren betalar TE-centralen till kommunen en kalkylmässig ersättning för mottagande av flyktingar. Ersättningen för ett barn under sju år är tre gånger så stor som för andra inflyttare med flyktingstatus.³ Staten ersätter också kostnaderna för utkomststöd under tre år till sitt fulla belopp och dessutom de tolkningskostnader som social- och hälsovårdssektorn har och de som hänför sig till utarbetandet av integrationsplaner. Om flyktingen vid inflyttningen har ett handikapp eller en kronisk sjukdom som vållar kostnader, ersätter staten dessa för tio år. Skolförvaltningen får förhöjd statsandel för de barn i grundskoleåldern som har ett annat modersmål än finska och svenska.

Innan en flykting flyttar in i kommunen reserverar socialbyrån en hyresbostad för flyktingen/flyktingfamiljen. En namngiven socialarbetare ansvarar för att arrangera mottagandet och informera vederbörande organ om flyktingens ankomst. Socialarbetaren är flyktingens första kontaktperson, men en anställd vid hemvården hjälper med praktiska ärenden. Socialarbetaren besöker olika myndigheter tillsammans med flyktingen och hemvårdaren hjälper flyktingen/familjen att bekanta sig med butiker och näromgivningen samt bistår vid behov i frågor som gäller skötseln av hemmet. Efter den första tiden träffar den utsedda socialarbetaren flyktingarna en gång i månaden under det första integrationsåret. I början är det nödvändigt att använda tolkningstjänster. Dessutom ska flyktingarna få skriftligt material om Finland och serviceutbudet på sitt eget språk, om sådant material finns att få.

---

³ När programmet skrevs var ersättningen för barn under 7 år 6222,95 euro per år och för andra 1900,52 euro per år.

När det gäller flyktingar som klienter är socialarbetarens viktigaste samarbetsparter inom kommunen hälsocentralens kontaktperson för flyktingärenden och, om det finns barn i familjen, daghemmet och skolan. Integrationsplaner för flyktingar som hör till arbetskraften görs i samråd arbetskraftsbyrån. För invandrare som inte hör till arbetskraften görs integrationsplaner upp på socialbyrån, och vid behov ber man något lämpligt samarbetsorgan att delta i arbetet. Klienterna hänvisas efter behov också till den service som olika organisationer som stöder invandrare och flyktingar erbjuder. Sådana organisationer är exempelvis Rehabiliteringscentret för tortyroffer, Finlands Flyktinghjälp och Flyktingrådgivningen. En framtida utmaning i fråga om mottagandet av flyktingar är att säkerställa tillräckliga resurser. Det behövs också utveckling av samarbetet med andra förvaltningsorgan eller organisationer i staden.

5.2 Hälsovårdstjänster

Målet med hälsovårdstjänsterna är att garantera alla klienter likvärdiga möjligheter att använda tjänsterna. De i Grankulla bosatta invandrarna får de hälsovårds- och rehabiliteringstjänster de behöver på Grankullas hälsocentral och delvis på Jorvs sjukhus enligt samma principer som andra kommuninvånare, men vid behov beaktas invandrarna som en särskild grupp. På hälsocentralen finns en kontaktperson för klienter med invandrarbakgrund.

Socialbyrån, som koordinerar mottagandet av flyktingar, underrättar hälsocentralens kontaktperson om nya flyktingar som flyttar in i kommunen, varefter dessa hänvisas till en omfattande hälsoundersökning hos hälsocentralsläkaren. För klienter med flyktingbakgrund reserveras alltid dubbeltid för det första läkarbesöket. Hälsocentralens kontaktperson informerar varje flykting om hälsocentralens tjänster och förevisar konkret hälsocentralens lokaliteter. Vid behov ordnas en tolk för denna introduktion. Kontaktpersonen berättar också om andra kommunala hälsovårdstjänster och om användningen av apotekstjänster.

För att säkerställa likabehandlingen av invandrare används tolktjänster i synnerhet när det gäller flyktingar, och man strävar efter att beakta klientens önskemål om tolkens kön. Om personalen och klienten inte har något gemensamt språk, beställs en tolk för de bokade tiderna. Endast i nödfall används klientens familjemedlemmar eller vänner som tolk. I början av 2006 övergick man till ett system där beställaren betalar för tolktjänsterna, och medel för dessa tjänster har reserverats i budgeten. Olika blanketter och skriftliga anvisningar finns också på andra språk än finska och svenska. Klientens basuppgiftsblankett finns på engelska och patientinformation om hur man ska förbereda sig för undersökningar finns på engelska och de vanligaste flyktingspråken, exempelvis persiska, bosniska och urdu. Uppgifterna om tillgången på tjänster och kontaktinformationen uppdateras i dessa. Andra kli-

enter med invandrarbakgrund ges skriftliga anvisningar på deras modersmål, om sådana finns. I anslutning till mödra- och barnrådgivningen samlas en engelskspråkig grupp, *Foreign Mothers Group*, en gång i månaden.

Inom hälsovården behövs för hela personalen undervisning i bemötande av klienter med invandrarbakgrund. Dessutom bör tillgången på tolkningstjänster säkerställas och ett aktivare samarbete med socialbyrån utvecklas. Man följer upp hur integrationen lyckas för hälsovårdstjänsternas del och kontaktpersonen informerar stadens integrationsarbetsgrupp om uppföljningen.

5.3 Socialtjänster och familjerådgivning

Socialtjänsterna är likvärdigt tillgängliga för och kan användas av alla som enligt lagen om hemkommun (201/1994) bor i kommunen. Invandrare har samma rättigheter till alla förmåner och samma skyldigheter som användare av tjänsterna som andra invånare. Invandrare som är i behov av ekonomiskt stöd har också rätt till integrationsstöd under integrationstiden. Rätten varar tre år från det att invandrarens första hemkommun fördes in i befolkningsdatasystemet, men den kan förlängas med högst två år, om det är nödvändigt för förvärvande av läs- och skrivkunnighet eller fullgörande av lärokursen för den grundläggande utbildningen eller på grund av invandrarens ålder, handikapp eller sjukdom eller behov av barnskyddsåtgärder, för att möjliggöra tid som motsvarar moderskaps- eller faderskapsledighet eller av någon annan likvärdig grundad anledning. Socialbyrån svarar för betalningen av integrationsstöd till de personer som är utanför arbetsmarknaden och inte får integrationsstöd i form av arbetsmarknadsstöd av FPA. Till denna grupp kan t.ex. åldringar, handikappade och småbarnsmammor höra. Ett villkor för stödet är att det gjorts upp en integrationsplan för invandraren.

För flyktingar har man utsett en socialarbetare för de tre första åren. Därefter övergår de till att vara klienter hos den socialarbetare som svarar för det område klienten bor i. Det går relativt fort att få tid hos socialarbetaren. För att säkerställa en jämlik behandling används tolk vid behov. I synnerhet i början är detta viktigt för att kunna förklara för klienten hans eller hennes förmåner, rättigheter och skyldigheter. Enligt det ärende som behandlas och klientens önskemål strävar man efter att beställa en tolk som är av samma kön som klienten. Tillsammans med andra organ stöder socialbyrån integrationen av de sämst ställda invandrarna och arbetar för att förebygga utslagning. Socialbyrån samarbetar med hälsovården, dagvården, skolans elevvårdsgrupp och Arbetskraftsmyndigheterna. I Grankullas integrationsarbetsgrupp medverkar två personer från socialbyrån.

Familjerådgivningen ger sakkunnighjälp i frågor som gäller barns och ungas psykiska tillväxt och utveckling. I fråga om invandrarfamiljer fungerar familjerådgivningen i stort sett på samma sätt som

med andra familjer. Invandrarnas andel av klienterna har varit ganska liten och för dem reserveras mera tid vid besöken. Trots att många klienter talar engelska används tolk vid behov, såsom exempelvis vid rådgivning som gäller parrelationer.

5.4 Barndagvård och förskola

Invandrarbarn beviljas dagvårdsplats enligt samma kriterier som barn som hör till majoritetsbefolkningen. Barn med flyktingbakgrund hänvisas till den finskspråkiga dagvården. I fråga om övriga invandrare är svenskspråkig dagvård i vissa fall den rätta lösningen. Inom dagvården sker integrationen genom att barnen integreras i den normala verksamheten där hänsyn tas till de individuella behoven i fråga om språkutveckling och övrig utveckling. I verksamheten beaktas också familjens kulturella bakgrund och religiösa övertygelse. Målet är att åstadkomma en verksamhetsmodell där man på förhand får information om de förhållanden barnet kommer/har kommit från samt familjens kulturella bakgrund och andra väsentliga fakta. Utgående från denna information bedömer sakkunniggruppen inom specialdagvården (EPA-grupp) vilken dagvårdsgrupp som passar bäst för barnet.

Inom dagvården upptar barn på 3 – 6 år som nyligen kommit till Finland två barns plats under de första 6–12 månaderna. För att stödja barnens språkutveckling indelas dagvårdsgruppen i smågrupper där det är lättare för ett barn som inte behärskar språket att skapa kontakter och lära sig finska. Skolförvaltningens invandrarlärare besöker daghemmet en gång i veckan för att undervisa invandrare i förskolåldern i finska som andraspråk (S2). Om det finns en tillräckligt stor grupp (4-5 barn) med samma modersmål ges barnen hemspråksundervisning. Föräldrarna uppmuntras att tala sitt eget språk med barnen och läsa sagor på det egna språket. Tolkjänster stödjer samarbetet med föräldrarna. Vid de dagliga mötena strävar man efter att i mån av möjlighet hitta och använda något språk som alla parter förstår, oftast engelska. Syftet är att översätta allt väsentligt informationsmaterial till engelska för de föräldrar som förstår engelska. En enkät om kundtillfredsställelsen inom dagvården genomfördes också på engelska och somali.

Dagvården samarbetar med barnrådgivningen (i synnerhet 5-årskontroller), familjerådgivningen, talterapeuten, skolförvaltningens invandrarlärare och socialbyrån. I fråga om kyrkliga tillställningar som ordnas av församlingen frågas föräldrarna till barn som representerar någon annan religion, om barnet får delta i ifrågavarande tillställning.

Grankulla deltar i huvudstadsregionens kommuners mångkulturella samprojekt för småbarnsfostran (MONIKU). Projektets syfte är att finna praktiska verksamhetsmodeller för mångkulturarbetet, såväl för S2-undervisningen som för fostringsgemenskapen med föräldrarna. Som stöd för utvecklingsen-

heterna arbetar en rådgivande specialbarnträdgårdslärare på fältet under 2005 - 2007. Inom projektet ordnas bl.a. utbildning både för att öka kunskapen och färdigheterna och för att förändra attityderna.

På daghemmen uppstår också ofta situationer där klienterna hänvisas till andra tjänster. Ett gemensamt informationspaket om tjänsterna skulle betjäna alla parter. Dagvården har inte möjlighet att själv översätta material till olika språk och därför är det önskvärt att få centralt insamlat och översatt material. Genom MONIKU-projektet strävar man efter att finna bra förfaringssätt för att få föräldrarna till invandrabarn att delta i verksamheten. Innan dagvården inleds kan föräldrarna, socialarbetaren och dagvården göra upp en integrationsplan för barnet. Genom att iaktta barnet och intervjua föräldrarna följer man upp hur integrationen lyckas.

5.5 Skolor

Skolor med fokus på framtiden är en väsentlig framgångsfaktor för staden. Skolorna fostrar aktiva bildade individer som har sund självkänsla och tar hänsyn till andra. Undervisningen i skolorna är motiverande och öppnar vägen för livslångt lärande samt ger eleverna grundförutsättningar för att fungera i ett samhälle som förändras och internationaliseras.

I Grankulla hänvisas invandrarelever främst till en finskspråkig skola.

Undervisningen av invandrarelever följer Grankullas läroplan för den grundläggande utbildningen där modellerna och de ansvariga personerna för specialstöd fastställts enligt den nationella läroplanen för invandrarelever. I Grankulla finns det en heltidsanställd invandrarlärare som arbetar i Kasavuoren koulu och Mäntymäen koulu samt delvis inom förskoleundervisningen. Skolorna har som mål att stödja eleverna i integrationen i det finländska samhället. Eleverna med invandrabakgrund deltar så mycket som möjligt integrerat i den allmänna undervisningen och vid behov ges de stödundervisning.

För invandrarelever ordnas dessutom vid behov stödundervisning i olika former. Behovet av stödundervisning bedöms från fall till fall av skolans klass/ämneslärare, invandrarlärare och speciallärare samt elevvårdsgruppen. Mångprofessionellt samarbete behövs för alla elever som behöver särskilt stöd och ofta också för elever som har olika språk- och kulturbakgrund. Därför fastställer skolorna inte invandrarelevernas stödbehov enbart utgående från den tid eleven bott i landet. Också i Finland födda elever med invandrabakgrund får stöd vid behov. För invandrarelever och elever med invandrabakgrund ordnas undervisning i det egna språket och i finska som andraspråk (S2). Är elevens modersmål annat än finska eller svenska, följer man vid bedömningen de kriterier som anges i läroplanen för S2. Undervisning i det egna modersmålet ordnas om det finns minst tre som talar samma språk. Undervisning i elevens egen religion ordnas om det finns minst tre elever med samma religion och deras förmyndare begär det. Integrationen främjas också genom samarbete med föräldrarna. Med

föräldrarna diskuterar man barnets skolgång och de eventuella särskilda behov som gäller denna. Diskussioner som gäller barnen förs vid behov med hjälp av en tolk.

Utöver den fostran till internationalism som ges i skolorna förebygger man diskriminering och ingriper i denna på lektionerna, på fester och i den övriga verksamheten. Skolpersonalen ingriper omedelbart i direkt diskriminering och indirekta diskriminerande handlingssätt, som diskuteras. Vid behov används andra metoder. I skolorna arrangeras också aktiviteter utanför lektionerna där eleverna med olika bakgrund kan mötas. Exempel på detta är ett mångkulturellt idrottslag.

5.6 Ungdomsbyrån

Ungdomsverksamheten är en för alla ungdomar lämplig, öppen verksamhet. Inom ungdomsverksamheten har man ansett det viktigt att unga med invandrabakgrund deltar i samma grupper och aktiviteter som andra ungdomar. Alla tas emot som individer. Om någon behöver särskilt stöd, vare sig det är fråga om integrationssvårigheter eller annat, strävar man efter att ge detta stöd. På ungdomsgården kan man spela olika spel, använda Internetarbetsstationer, musicera, träffa andra unga, göra läxor eller bara fördriva tiden. Ungdomsgårdens personal hjälper med behov med läxläsningen. Ungdomsgården har också ett flickrum bara för flickor. Vid behov är det möjligt att ordna särskild verksamhet för invandrarungdomar.

Det är också viktigt att stödja invandrarungdomarnas familjer och ge konkret information om ungdomsgårdens tjänster. Avsikten är att öka informationen till invandrare så att dessa lär känna tjänsterna bättre. Naturliga umgängessituationer stödjer integrationen och fritidsverksamheten skapar situationer som förbättrar färdigheterna i vardagspråket. Ungdomsbyrån samarbetar främst med skolorna, socialbyrån och olika organisationer, såsom scouter och andra frivilligorganisationer. En ansvarig person har utsetts för invandrarärenden och de anställda har fått handledning och utbildning i att arbeta med olika kulturer. I eventuella diskrimineringsfall ingriper man direkt. Tolerans främjas med en öppen och föredömlig verksamhet.

5.7 Medborgarinstitutet

Medborgarinstitutet är den enda av Grankulla stad ägda vuxenläroanstalten. Institutet har möjlighet att ordna undervisning både inom fritt bildningsarbete och arbetskraftspolitisk utbildning. Inom det fria bildningsarbetet kan alla, såväl ursprungliga invånare som invandrare, studera teoretiska ämnen och konstämnen på frivillig basis. Denna undervisning omfattar också temakurser där tyngdpunkten

ligger på olika kulturer. Den arbetskraftspolitiska till invandrare riktade utbildningen genomförs där-
emot med hjälp av arbetskraftsförvaltningens finansiering och i den kan invandrare från Grankulla
och Esbo delta. Vid behov kan institutets kurser räknas som en del av de med arbetskraftsutbildning
jämfällbara studierna i invandrarens integrationsplan, om de i sig eller tillsammans med andra studi-
er räcker till för det timantal som anges för jämfällbara studier.

Vid institutet har utsetts en för invandrarärenden ansvarig person, och lärarkåren representerar flera
olika nationaliteter. Med avseende på invandrare är institutets mål att få tillräckligt med studerande på
kurserna i finska för att man ska kunna säkerställa att dessa arrangeras också i fortsättningen. Kurser-
na marknadsförs via samarbetsnätverk också för Esbobor. Dessutom har medborgarinstitutet under
2004 och 2005 samlat kundkommentarer och invandrarnas önskemål beträffande undervisningen med
enkäten "Aktiv invandrare". Över 65 enkäter skickades ut, och svarsprocenten var nästa 50 %. Mest
intresse visades för studier i det finska språket samt för att utveckla läs- och skrivkunnigheten och
den muntliga framställningsförmågan. Också på kurserna i svenska finns det fler invandrare än i ge-
nomsnitt på de övriga kurserna. Institutet har ingen separat elevhandledning, utan varje lärare ger
handledning i sitt eget ämne.

Medborgarinstitutet informerar om sina kurser och evenemang med en egen broschyr, på sina webb-
sidor, i lokaltidningen och på bibliotekets anslagstavla. För att effektivera den till invandrare riktade
informationen borde institutets webbsidor finnas också på engelska. För närvarande har bara kurserna
i finska en kort kursbeskrivning på engelska. Institutet har erbjudit lokaler för en iransk diskussions-
grupp vars möten samlar omkring 30-40 personer varje vecka. Gruppen har ingen egentlig lärare,
utan kan vid behov bjuda in utomstående föreläsare.

Medborgarinstitutets för invandrarärenden ansvariga person deltar i Esbos, Grankullas och Kyrksläotts
arbetsgrupp för utbildnings- och sysselsättningsfrågor (Koty-grupp), som sammanträder en gång i
månaden. Den här arbetsgruppen, som består av representanter för yrkesskolor och yrkeshögsko-
lor, personer som arbetar med invandringsfrågor, arbetskraftsförvaltningen, den fria bildningsverk-
samheten och Handelskammaren, samlar information om invandrares studie- och sysselsättningsmöj-
ligheter, marknadsför tjänster för invandrare och ordnar öppna utbildningsseminarier om temat. Målet
är att ordna seminarier 1-2 gånger om året. Dessutom samarbetar institutet i skrivande stund med
Esbo stads arbetarinstitut, Kyrksläotts medborgarinstitut och Jyväskylä universitet för att kartlägga den
till buds stående utbildningen och studiemöjligheterna för invandrare.

5.8 Bibliotekstjänster

Bibliotekstjänsterna är tillgängliga för alla och biblioteket erbjuder ett brett sortiment material på olika språk och möjligheter att söka information från olika källor. Bibliotekstjänsterna kan användas också av dem som vistas tillfälligt i landet. Via huvudstadsregionens gemensamma HelMet-databas står också Esbo-, Helsingfors- och Vandabibliotekens tjänster till förfogande. Det går att boka och beställa material från alla dessa bibliotek. Biblioteket förmedlar också fjärrlån från andra bibliotek i Finland och från utlandet.

På Grankulla stadsbibliotek finns skönlitteratur och även en del facklitteratur inom olika områden på olika språk. Av de mer sällsynta språken skaffar stadsbiblioteket främst böcker på persiska, vilket grundar sig på en överenskommelse mellan biblioteken i huvudstadsregionen. Biblioteket lånar samlingar på olika språk av Invandrarbiblioteket. Invandrarbiblioteket har i uppgift att stödja biblioteksservicen för den del av befolkningen i Finland som har ett annat modersmål än finska eller svenska och att skaffa material på sådana språk som är sällsynta hos oss. Kunderna kan också föreslå anskaffning av material som inte finns i Grankulla stadsbiblioteks samlingar.

Biblioteket strävar efter att i sina samlingar ha materialet till olika medborgarinstituts kurser i ”finska för utlänningar”. Dvd-skivorna har blivit allt vanligare, vilket gör det lättare för personer som talar något annat språk än finska eller svenska som sitt modersmål, eftersom det ofta finns flera valmöjligheter i fråga om filmernas ljudspår och textningspråk. Bibliotekskunderna har tillgång till flera Internetarbetsstationer, och vid behov ges handledning i hur dessa används. På kunddatorerna kan man exempelvis läsa utländska dagstidningar via Internet. På biblioteket finns också utländska tidskrifter och dagstidningar som man kan läsa i läsesalen eller låna hem. Bibliotekets webbsidor finns också på engelska.

En representant för biblioteket deltar i stadens integrationsarbetsgrupp. Huvudstadsregionens Helmetbibliotek har en grupp för mångkulturfrågor, ”Sesam – biblioteket med många språk”. Dess uppgift är att informera om mångkulturfrågor, arrangera olika evenemang och anordna fortbildning i temat för biblioteksanställda.

5.9 Kulturbyrån

Alla som bor i Grankulla har rätt att använda kulturbyråns tjänster. Kulturbyrån producerar och koordinerar kulturevenemang samt samarbetar med kulturorganisationer och konstnärer. Målet är att ord-

na kultur- och konstevenemang och andra evenemang för allmänheten som ökar toleransen och främjar växelverkan mellan människor som representerar olika kulturer. När det gäller integrationen av invandrare är syftet också att ge invandarna möjlighet att bevara och föra fram sin egen kultur samtidigt som de ges möjlighet att sätta sig in i det finländska levnadssättet och tänkesättet.

Kulturbyrån i Grankulla ordnar årligen olika evenemang i Vallmogård, Nya Paviljongen och Villa Junghans. Kulturbyrån koordinerar också de utställningar som anordnas i stadshusets entréhall. Vid behov ordnar kulturbyrån tillställningar som gäller Grankulla stad, dess invånare och historia. Villa Junghans kan användas gratis av invandrarorganisationer för deras egna möten. Det är också möjligt att arrangera utställningar i stadens lokaler. Kulturbyrån har som mål att medverka till utvecklingen av en mångkulturell verksamhet och skapa möjligheter till kontakter mellan invandrare och finländare.

5.10 Idrottsbyrån

Motionstjänsterna är öppna för alla, och alla har jämbördiga möjligheter att delta i verksamheten. Invandrare deltar i motionsgrupper och engelska används vid behov som handledningsspråk. I vissa fall används handtecken och teckenspråk. Det har framförts positiva kommentarer om att det varit lätt för invandrare att komma med i motionsgrupperna. Också majoritetsbefolkningen har förhållit sig väl till invandrarna inom motionsverksamheten. Motionsverksamheten är s.k. fritidsverksamhet och alla som deltar i den kommer med frivilligt och med stor entusiasm och är redan från början intresserade av verksamheten. Informationen till invandrare om motionstjänsterna borde ytterligare ökas, eftersom man med hjälp av motion kan öka möjligheterna till samvaro i en naturlig verksamhetsmiljö. För att förbättra denna information borde samarbetet mellan idrottsbyrån och andra förvaltningsgrenar utvecklas.

6. ANDRA MYNDIGHETER OCH SAMARBETSORGAN

6.1 Folkpensionsanstalten

Folkpensionsanstalten, eller FPA, svarar för den ekonomiska grundtryggheten för dem som är bosatta i Finland. Alla som bor i Finland är FPA:s klienter oavsett nationalitet, likaså personer bosatta utomlands som omfattas av den finska sociala tryggheten. FPA:s lokalkontor har funnits i Grankulla sedan 1964. FPA-förmånerna omfattar bl.a. grundläggande pensionstrygghet, moderskapspenning, stöd för hemvård av barn, barnbidrag, allmänt bostadsbidrag, militärunderstöd, studiestöd och handikappför-

måner. Utöver de förmåner som gäller alla kan invandrare också ha rätt till integrationsstöd eller särskilt stöd till invandrare.

Efter det att en integrationsplan gjorts upp för invandraren kan han eller hon få integrationsstöd som är lika stort som arbetsmarknadsstödet. Det särskilda stödet för invandrare kan sökas av 65 år fyllda eller arbetsoförmögna invandrare som bott minst fem år i Finland. Lagen om särskilt stöd till invandrare trädde i kraft 1.10.2003. Syftet med det särskilda stödet för invandrare är att trygga utkomsten under ålderdomen eller vid arbetsoförmåga, om invandraren inte kan få full folkpension, eftersom han eller hon inte bott tillräckligt länge i Finland.

Utgångspunkten är att alla klienter betjänas lika, men för att uppnå verklig likabehandling i fråga om invandrare har informationen ökat och blanketter översatts till olika språk. FPA:s webbsidor har i sin helhet översatts till engelska, och de delar som särskilt berör invandrare också till ryska. Ansökningsblanketter finns inte bara på de inhemska språken utan också på exempelvis engelska, ryska, somali, persiska, albanska och serbokroatiska. Oavsett språkkunskaper borde alla klienter besöka FPA personligen. I fall ombud används, bör detta meddelas skriftligen med fullmakt.

6.2 Arbetskraftsbyråns tjänster

Arbetskraftsbyråns alla arbetsförmedlingstjänster och andra tjänster inklusive utbildnings- och rehabiliteringsrådgivning och yrkesvägledning står till invandrarkunders förfogande. Arbetskraftsbyrån syftar till att stödja invandrarnas integration och öka deras sysselsättningsmöjligheter och arbetsmarknadsfärdigheter med hjälp av olika åtgärder: språkundervisning, yrkesinriktad utbildning, arbetspraktik och arbetslivsträning samt stödsysselsättning. Arbetskraftsbyrån ordnar också tillsammans med arbets- och näringscentralen läs- och skrivundervisning och grundläggande undervisning för invandrare som registrerat sig som arbetssökande. Grankulla hör till Esbo arbetskraftsbyrås verksamhetsområde och klienterna kan uträtta ärenden antingen på kontoret i Esbo centrum eller i Hagalund. På båda kontoren har det utsetts arbetskraftsrådgivare för invandrare. Vid utgången av år 2005 hade arbetskraftsbyrån 30 i Grankulla bosatta klienter med invandrarbakgrund. Grankulla stad deltar också i Esbos servicecenter för arbetskraft, där representanter för arbetskraftsförvaltningen, städerna och FPA tillsammans betjänar sina klienter.

Integrationsplanen och den arbetskraftspolitiska invandrarutbildningen är särskilt för invandrare avsedda tjänster. I integrationsplanen kommer arbetskraftsbyrån, kommunen och invandraren överens om de åtgärder som främjar invandrarens möjligheter att inhämta de kunskaper och färdigheter som behövs i arbetslivet och i samhället. Om klienten inte är i behov av kommunens socialtjänster, kan

invandraren och Arbetskraftsbyrån göra upp planen tillsammans. Invandraren förbinder sig att följa planen, och planen undertecknas. Rätten till integrationsplan varar tre år från det att invandrarens första hemkommun fördes in i befolkningsdatasystemet. Den tid invandraren har rätt till en plan kan förlängas med högst två år, om det är nödvändigt för förvärvande av läs- och skrivkunnighet eller fullgörande av lärokursen för den grundläggande utbildningen eller på grund av invandrarens ålder, handikapp eller behov orsakade av barnskyddsåtgärder, för att möjliggöra tid som motsvarar moderskaps- eller faderskapsledighet eller av någon annan likvärdig grundad anledning. Integrationsplanen ska utarbetas senast när klienten varit arbetslös eller fått utkomststöd utan avbrott i två månader eller när det gått två månader efter det att begäran om utarbetande av en integrationsplan framställdes. Målet är att invandraren anvisas till en åtgärd som främjar och stödjer integrationen inom en månad från det att planen gjordes upp. Invandraren har rätt till integrationsstöd, som betalas av FPA, för samma tid som han eller hon har rätt till en integrationsplan. Innan integrationstiden går ut kan planen anses vara avbruten en månad efter det att invandraren har fått stadigvarande sysselsättning i heltidsarbete eller företagsverksamhet eller inlett heltidsstudier som leder till ett yrke eller en examen.

I början är det allra viktigaste för integrationsprocessen att gå på språkkurser. På grund av att det finns för få kurser tar det med tanke på invandrarnas behov ändå ibland för lång tid att komma på kurs. Därför är det i många fall ett bra alternativ att använda jämförbara studiealternativ.

Andra organisationer

Invandrarungdomar deltar i den finskspråkiga församlingens ungdomsverksamhet. Invandrare är välkomna att delta i församlingarnas aktiviteter, men i vissa fall kan invandrarens egna religiösa bakgrund inverka på viljan att söka sig till verksamheten.

7. UPPFÖLJNING OCH UTVECKLING AV INTEGRATIONEN

När det gäller integrationen av invandrare är det viktigt att säkerställa att invandrare så fort som möjligt efter inflyttningen till kommunen har tillgång till information om bastjänsterna. Även om det under den första tiden också behövs särskilda tjänster och stödåtgärder för att integrationen verkligen ska kunna komma igång, är det ändå viktigt att så småningom stödja de färdigheter som behövs för att använda de ordinära tjänsterna och att ställa upp framtidsmål.

I Grankulla svarar varje förvaltningssektor inom sitt eget kompetensområde för att vidta de åtgärder som integrationen kräver och för att reservera ekonomiska resurser för dessa. Kontaktpersonerna och de för invandrarärenden ansvariga personerna informerar integrationsarbetsgruppen om hur integrationsarbetet lyckats. Integrationsarbetsgruppen svarar för den allmänna uppföljningen och utveck-

lingen av integrationsarbetet i kommunen. Gruppen följer med genomförandet av integrationsprogrammet och vid behov uppdateras detta.⁴ Integrationsarbetsgruppen sammanträder 4 gånger om året. Vid behov kallar arbetsgruppen också andra myndigheter, representanter för olika organisationer och invandrare till mötena.

Ett fungerande samarbete är väsentligt för utvecklingen av integrationsarbetet. Under de senaste åren har integrationsarbetet professionaliserats, och såväl i Grankulla som i samarbetsnätverk finns det personer med både boklig kunskap och praktisk erfarenhet. Utarbetade goda handlingssätt bör utnyttjas. Fastän Grankullas utmaning inom huvudstadsregionens samarbete om invandrarärenden är det ringa antalet invandrare jämfört med grannstäderna, fortsätter staden att medverka i de gemensamma invandrarprojekten och att delta aktivt i det regionala samarbetet i huvudstadsregionen.

När stadens organ godkännt det nya integrationsprogrammet, informeras stadens anställda, invånare och andra samarbetsparter om programmet. Öppen och korrekt information är också nyckeln till främjande av goda etniska förhållanden samt förebyggande av rasism och diskriminering.

---

⁴ Gruppen ger utlåtande/rapport om uppföljningen av integrationsarbetet och genomförande av programmet exempelvis med ett/två års mellanrum.

BILAGOR

Bilaga 1. Termer som hänför sig till invandring, integration och likabehandling

Asylsökande

En person som begär skydd och uppehållsrätt i ett främmande land. Personen får flyktingstatus om asyl beviljas honom eller henne. En asylsökande är alltså ännu inte flykting. Därför ska man undvika att kalla asylsökande flyktingar.

Flykting

En utlänning som har välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religiösa uppfattning, nationalitet eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin politiska uppfattning. Flyktingstatus får en person som någon stat beviljar asyl eller som UNHCR konstaterar vara flykting.

Integration

Med integration avses invandrarens individuella utveckling med målet att delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur.

Integrationsfrämjande

Med integrationsfrämjande avses av myndigheterna ordnade åtgärder, resurser och tjänster för främjande och stödjande av integration samt beaktande av invandrades behov vid planering och anordnande av andra tjänster och åtgärder i samhället.

Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga språkkunskaper och andra färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samt som främjar och stöder invandrarens möjligheter att delta i samhällslivet.

Integrationsprogram

Kommunen utarbetar ett integrationsprogram i samarbete med Arbetskraftsbyrån, Folkpensionsanstalten och andra myndigheter. När programmet utarbetas ska invandrare, medborgarorganisationer samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer höras. Programmet innehåller en plan för åtgärder, tjänster, resurser och samarbete som främjar och stöder integration. Programmet omfattar också främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer.

Integrationsstöd

Integrationsstödet är ett stöd som är avsett att trygga invandrarens försörjning under den tid integrationsplanen är i kraft. Stödet består av arbetsmarknadsstöd och/eller utkomststöd. Rätt till integrationsstöd har varje i Finland bosatt arbetstagar som har hemkommun i Finland och är arbetslös arbetssökande och/eller får utkomststöd. Invandrare som har arbete omfattas inte av integrationsåtgärderna, men deras familjemedlemmar kan göra det.

Invandrare

En person som flyttar från ett land till ett annat. Ett allmänbegrepp som gäller personer som flyttar på olika grunder.

Likabehandlingsplan

Myndigheterna är skyldiga att utarbeta en likabehandlingsplan, som ska omfatta åtminstone etnisk likabehandling, enligt vilken likabehandling främjas målmedvetet och systematiskt.

Bilaga 2. Hänvisningar till lagar och bakgrundsmaterial för programmet

- Lag om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande
(493/1999, ändringar 118/2002, 1292/2002, 649/2004, 362/2005, 1215/2005)
- Förordning om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande
(511/1999, ändringar 1496/2001, 1565/2002, 372/2005)
- Lag om hemkommun (201/1994)
- Utlänningslag (301/2004)
- Lag om likabehandling (21/2004)
- Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986)
- Finlands grundlag (931/1999)

Bakgrundsmaterial

- Finlands Kommunförbunds invandringspolitiska riktlinjer, Finlands Kommunförbund, 2004
- Arbetsministeriets allmänna rekommendationer om innehållet i likabehandlingsplanen
1100/009/2004TM
- Arbetsgruppens förslag till regeringens invandringspolitiska program, arbetsförvaltningens publikation 355, 2005
- Utlänningsverkets definitioner om invandringstermer
- Uppmärksamma diskriminering - vägen till likabehandling, arbetsministeriet 2004